

Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeğinin (EHÖ) Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Adaptation of the Marital Disillusionment Scale (MDS) into Turkish:
A Study on Validity and Reliability

Sabiha Yedirir , Şerife Işık , Sylvia Niehuis

Öz. Bu çalışmada, Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği'nin Türkçe uyarlama süreci ile birlikte geçerlilik ve güvenilirlik analizleri ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 193'ü kadın, 113'ü erkek olmak üzere toplam 305 evli birey oluşturmuştur. Ölçeğin geçerliliğini değerlendirmek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi, orijinal formundaki gibi tek faktörlü bir yapının uygun olduğunu ortaya koymuştur. Modifikasyonlar ve madde incelemeleri sonucunda, anlam benzerliği taşıyan iki madde grubu kültürel bağlam çerçevesinde tartışılmıştır. Yapılan analizler, Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği'nin evlilik doyumu, evlilikte hoşnutsuzluk ve sevgi ifadeleri ile beklendiği şekilde anlamlı ilişkiler kurduğunu göstermiş ve bu doğrultuda ölçüt geçerliliği desteklenmiştir. Ayrıca, ölçeğin evli ve boşanmış bireyler arasındaki farkları ayırt etme açısından güçlü bir kriter geçerliliğine sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) .94 olarak hesaplanmış, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .82 olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler. Evlilikte hayal kırıklığı, ölçek uyarlama, evlilik

Abstract. This study aimed to adapt the Relationship Disillusionment Scale into Turkish and examine its validity and reliability. The study group consisted of 305 married individuals, including 63.3% women (n = 193) and 36.7% men (n = 113). Confirmatory factor analysis revealed that a one-factor structure, consistent with the original version, was appropriate. Based on item analyses and model modifications, two groups of items with semantic similarities were discussed in terms of cultural context. The Marital Disillusionment Scale demonstrated significant correlations with marital satisfaction, marital dissatisfaction, and expressions of affection, supporting its criterion-related validity. Moreover, the scale showed strong discriminant validity in distinguishing between married and divorced individuals. The internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) was calculated as .94, and the test-retest reliability coefficient was .82.

Keywords: Marital disillusionment, scale adaptation, marriage

Sabiha Yedirir

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye
e-mail: sbulduk5@gmail.com

Şerife Işık

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye
e-mail: serife@gazi.edu.tr

Sylvia Niehuis

Texas Tech University, Human Development and Family Sciences, Texas, U.S.A .e-mail: sylvia.niehuis@ttu.edu

Geliş/Received: 07/02/2025

Kabul/Accepted: 21/04/2025

<https://doi.org/10.58434/apdad.1643302>

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

*Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığındaki doktora tezinden üretilmiştir.

Son yıllarda boşanma oranlarının giderek artması, evlilik ilişkilerini etkileyen faktörlerin ve boşanmaya götüren sürecin daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesini gerekli kılmıştır (Amato, 2010; Gottman, 1993, 2023; Gottman ve Levenson, 2002; Orbuch vd., 2002). Boşanma, bireyler üzerinde önemli psikolojik, ekonomik ve sosyal etkiler yaratmakta olup (Amato, 2000), bu sürece yol açan faktörlerin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, evlilikte hayal kırıklığı kavramının, evliliğin devamı ve istikrarı açısından kritik bir değişken olduğu düşünülmektedir. Huston vd. (2001), boşanmanın bir yordayıcısı olarak evliliğin erken dönemlerinde ortaya çıkan hayal kırıklığı sürecinin önemine dikkat çekmiştir. Evlilik öncesinde bireylerin partnerlerine yönelik geliştirdikleri romantik beklentiler, evlilik sonrasında partnerlerinin gerçek kişilik özellikleriyle karşılaştıklarında her zaman karşılık bulamayabilir; bu durum zamanla hayal kırıklığına yol açarak evlilik doyumunu olumsuz etkileyebilir. Bu bilgiler doğrultusunda, evlilik öncesi beklentiler ile evlilik sonrasında karşılaşılan gerçekler arasında oluşan uyumsuzlukların hayal kırıklığı yarattığı ve bunun da evlilik istikrarı ile boşanma sürecinde belirleyici bir rol oynayabileceği söylenebilir.

Hayal kırıklığı kavramını Janoff-Bulman ve Berg (1998), insanların dünyayı anlamlandırmak için güvendikleri temel varsayımların ihlal edilmesinden kaynaklanan acı verici bir umutsuzluk olarak tanımlarken; Zeelenberg vd. (2000), hayal kırıklığını genellikle kontrol edilemeyen durumlara veya başka bir kişinin neden olduğu beklenmedik olumsuz olaylara tepki olarak tanımlamıştır. Hayal kırıklığı kavramı romantik ilişki bağlamında ele alındığında ise kişinin partnerine ve ilişkisine yönelik olumlu algılarının azalması ve olumsuz algılarının artması olarak tanımlanmıştır (Niehuis ve Bartell, 2006).

Alan yazında hayal kırıklığı ile ilgili çalışmalar, idealizasyon kavramı ile ilişkilendirilerek açıklanmıştır. İdealizasyon, bireyin partneri hakkında sahip olduğu bilişsel bir algıdır (Niehuis vd., 2011). Waller (1937), idealizasyonun ilişki ilerledikçe arttığını vurgulamış ve insanların kendilerini mümkün olduğunca olumlu bir şekilde sunmak için motive olduklarını, bu nedenle yalnızca partnerlerinin sahip olmasını istedikleri imajı yansıttıklarını ifade etmiştir. Kendi deyimleri ile illüzyon olarak bahsedilen idealizasyon kavramını Murray vd. (1996a, 1996b) daha çok partnerin algılarına odaklanan iki ana çerçevede ele alırken, daha sonra Murray ve Holmes (1997) bakış açılarını genişleterek partnerin idealize edilmiş görüşleri, ilişkinin geleceği üzerindeki kontrolün abartılı algıları ve ilişki hakkında gerçekçi olmayan iyimserlik olarak üç yönü içerecek şekilde idealizasyonu yeniden kavramsallaştırmıştır.

Brehm (1992), bireylerin çoğu zaman partnerlerinin somut gerçekliğine değil, zihinlerinde idealize ettikleri yapıya aşık olduklarını belirtmiştir. Huston vd. (2001) ise evlilikte hayal kırıklığına dair bir model önererek, yeni evli çiftlerin evlilik sürecinin başında romantik ve idealize edilmiş beklentilere uygun davranışlar sergilediklerini öne sürmüşlerdir. Bu süreçte bireyler sevgi ifadelerini abartılı şekilde sunmakta, çatışmalardan kaçınmakta ve olumsuz duygularını bastırma eğiliminde olmaktadır. Ayrıca, eşlerini daha duyarlı ve çekici özelliklerle algılama eğiliminde olan bireyler, olumsuz veya zıt nitelikleri göz ardı edebilmektedir. Ancak evlilik ilerledikçe, günlük yaşamın rutinleri içinde çiftler birbirlerini daha gerçekçi bir biçimde değerlendirmeye başlamakta; bu geçiş süreci ise idealize edilen algılarla gerçeklik arasındaki farkın ortaya çıkmasına neden olarak hayal kırıklığını beraberinde getirmekte ve ilişki dinamiklerini olumsuz etkileyebilmektedir (Huston vd., 2001).

Hayal kırıklığı süreci en doğrudan Huston vd. (2001) tarafından incelenmiştir; 168 yeni evli çifti 13 yıl boyunca takip ettikleri araştırmada, ilk iki yıl boyunca hayal kırıklığının olduğunu, aşk ve sevgi duygularında azalma olduğunu, kişinin partnerini duyarlı bir kişi olarak algılamasında azalma ve ilişkiyle ilgili kararsızlık duygularında artış olduğunu ve boşanmaya ilişkin bu durumun bir öngörü sağladığını bulmuşlardır. Niehuis ve Bartell (2006), bu bilgiden yola çıkarak, yeni evli çiftlerin davranış, duygu ve bilişlerindeki zaman içinde meydana gelen değişiklikleri inceleyerek hayal kırıklığı kavramını boylamsal olarak ele almış ve hayal kırıklığının zaman içinde gelişen geniş bir kavram olduğunu ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda hayal kırıklığını daha sistemli ve ölçülebilir bir kavram haline getirmek için Niehuis ve Bartell (2006), Huston vd. (2001) çalışmalarından destek alarak, eş ve evlilik hakkındaki olumlu duygu ve algılardaki düşüşü ve buna karşılık gelen eş hakkındaki olumsuz duygu ve algılardaki artışı yansıtan maddeler yazarak bir ölçek geliştirme çalışması yapmışlardır.

Hayal Kırıklığı Ölçeğinin geliştirilmesi ile birlikte doğrudan hayal kırıklığı ölçümlerine yönelik araştırmalar ivme kazanmaya başlamıştır. Niehuis vd. (2019) romantik ilişkilerde meydana gelen olumsuz olayların, partner idealizasyonu ve hayal kırıklığı üzerindeki etkilerini inceleyen üç aşamalı boylamsal bir araştırma yapmışlardır. Araştırmanın sonucuna göre, ilişkide yaşanan olumsuz olayların, bireylerin partnerlerini idealize etme düzeylerini zamanla azalttığını ve partnerle ilgili hayal kırıklıklarını artırdığını, idealizasyonun azalması ve hayal kırıklığının artması ile birlikte ise genel ilişki memnuniyetinin düşmesine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Niehuis vd. (2016) tarafından yürütülen araştırmanın sonucunda, evlilik öncesi dönemdeki ilişkinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi ve

sevgi ifadelerinin sürdürülmesi, evlilikteki uyum ve mutluluğu artırabilirken, sağlıksız ilerleme ve sevgi ifadelerinin azalmasının, evlilikte hayal kırıklığı riskini artırabildiğini ortaya koymuşlardır. Yine Niehuis vd. (2015) tarafından yapılan araştırmada, birlikte yaşayan ve evli çiftler arasında hayal kırıklığı düzeylerini ve bunun ilişki memnuniyeti üzerindeki etkileri incelenmiştir; birlikte yaşayan çiftlerin evli çiftlere kıyasla daha düşük düzeyde hayal kırıklığı yaşadığı bulunmuş ve bu durum, birlikte yaşayan çiftlerin ilişkilere daha gerçekçi beklentilerle yaklaşmalarıyla açıklanmıştır. Öte yandan, evli çiftlerde hayal kırıklığının, özellikle evliliğin erken dönemlerinde, ilişki doyumunu önemli ölçüde azalttığı görülmüştür. Bu araştırma, hayal kırıklığının çiftlerin ilişki dinamikleri üzerindeki olumsuz etkisine vurgu yapmıştır.

Evlilik, bireylerin en yakın ve uzun süreli sosyal ilişkilerinden biri olup, psikolojik ve duygusal ihtiyaçların karşılanması açısından temel bir bağlam sunar. Ancak evlilikte karşılaşılan hayal kırıklıkları, çiftlerin ilişki doyumunu ve evliliğin sürdürülebilirliğini doğrudan etkileyebilmektedir (Huston vd., 2001). Evlilikte hayal kırıklığı, bireylerin evlenmeden önce sahip oldukları romantik beklenti ve ideallerin, evlilik sürecinde karşılaştıkları gerçeklerle uyuşmaması sonucu ortaya çıkan duygusal bir çöküntü halidir. Bu durum yalnızca bireyin evliliğe dair algısını zedelemekle kalmaz, aynı zamanda evlilik doyumunu düşürür, ilişkisel çatışmaları artırır ve zamanla boşanma gibi ciddi sonuçlara da zemin hazırlar (Niehuis & Bartell, 2006; Ahmadi Mehr vd., 2020).

Uluslararası alanyazında evlilikte hayal kırıklığı, özellikle evliliğin ilk yıllarında ilişki doyumundaki düşüşü açıklamak için sıkça kullanılan bir kavram olmasına rağmen, Türkiye'de bu yapıyı doğrudan ve geçerli biçimde ölçebilecek herhangi bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Türkiye'de evlilik kurumu, kültürel, toplumsal ve dini normlarla sıkı bir şekilde örülüdür (Adak, 2016; Topbaş, 2021). Evlilik yalnızca bireysel bir tercih değil, aynı zamanda toplumsal onay ve kabul gören bir kurumdur. Evlilik törenlerinden aile yapısına kadar pek çok geleneksel unsur, bireylerin evlilikten yüksek beklentiler geliştirmesine neden olmaktadır (Kartal, 2023). Ancak bu yüksek beklentiler, evlilik sürecinde karşılaşılan zorluklarla uyuşmadığında, bireylerde hayal kırıklığı yaratabilmektedir.

Nitekim Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) son yıllarda yayımladığı verilere göre, özellikle evliliğin ilk beş yılında boşanma oranları dikkat çekici biçimde artmıştır (TÜİK, 2020, 2021, 2022, 2023). Bu durum, evli bireylerin beklentilerinin evlilik sürecinde karşılık bulamamasıyla açıklanabilir. Bu bağlamda, evlilikte yaşanan hayal kırıklığını bilimsel olarak değerlendirebilmek

için Türk kültürüne özgü, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada, Niehuis ve Bartell (2006), Niehuis (2007) tarafından 16 madde olarak geliştirilen ve Niehuis vd., 2015) tarafından 11 madde olarak revize edilen Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği'nin (EHÖ) Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır. Ölçek, bireylerin eşe ve evliliğe dair olumlu duygularındaki azalma ile olumsuz duygularındaki artışı ölçmeyi hedeflemektedir. Özgün çalışmalarda, bu yapının evlilik doyumu, idealizasyon, sevgi ifadeleri ve boşanma eğilimi gibi değişkenlerle ilişkili olduğu gösterilmiştir (Niehuis vd., 2015; Niehuis vd., 2019). Dolayısıyla, bu uyarlama çalışması yalnızca akademik literatüre yeni bir ölçme aracı kazandırmakla kalmayacak, aynı zamanda evlilik terapisi, aile danışmanlığı ve önleyici ruh sağlığı hizmetlerinde de etkili bir değerlendirme aracı olarak katkı sağlayacaktır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 193 (%63) kadın, 113 (%37) erkek olmak üzere 305 evli birey oluşturmaktadır. Evli bireylerin yaşları 21 ile 63 yaş aralığında değişmekte olup, yaş ortalamaları 37,7'dir. Çalışma grubuna ait bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir.

Değişken	Evlilik Süresi	Eğitim Durumu	Sosyoekonomik Düzey	
Değerler	1-5 yıl	%16,1	Düşük	%21,4 (n=65)
	6-10 yıl	%33,1		
	11-15 yıl	%25,9	Orta	%63,6 (n=194)
	16-20 yıl	%13,1		
	21- 25 yıl	%7,9	Yüksek	%15,1 (n=46)
	26-30 yıl	%2,0		
	31-35 yıl	%1,3		
	36-40 yıl	%0,7		

Tablo 1'e bakıldığında evli bireylerin %16,1'i 1-5 yıllık evli, %33,1'i 6-10 yıllık evli, %25,9'u 11-15 yıllık evli, %13,1'i 16-20 yıllık evli, %7,9'u 21-25 yıllık evli, %2'si 26-30 yıllık evli, %1,3'ü 31-35 yıllık evli, %0,7'si ise 36-40 yıllık evlidir. Evli katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında, %1,6'sı ilkokul mezunu, %3,9'u ortaokul mezunu, %6,4'ü lise mezunu, %57,4'ü lisans mezunu ve %20,7'si ise lisansüstü eğitim mezunudur. Katılımcılardan 65'i (%21,4) düşük, 194'ü (%63,6) orta ve 46'sı (% 15,1) yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olduklarını beyan etmişlerdir.

Etik Bildirim

Bu ölçek geliştirme araştırması, doktora tezi kapsamında yapılan araştırmanın bir ayağını kapsamaktadır. Ölçek uyarlama süreci için ölçeği geliştiren araştırmacı ile irtibat kurulmuş ve Türkçe uyarlama yapılması için gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca Gazi Üniversitesi Etik Kurul Komisyonundan gerekli izinler alınmıştır. Evli bireylerden gönüllük esasına uygun olarak veriler toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Araştırmacılar tarafından cinsiyet, yaş, eğitim durumu, evlilik yılı ve sosyoekonomik durum bilgilerinin yer aldığı bir form oluşturulmuştur.

Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği. Niehuis ve Bartell (2006) tarafından geliştirilmiş, bireylerin eşlerine ve evliliklerine yönelik olumlu algılarındaki azalma ve olumsuz algılarındaki artışı değerlendirmeyi amaçlayan bir ölçme aracıdır. Ölçeğin ilk versiyonu, yalnızca evli bireylerden oluşan bir örneklem üzerinde geliştirilmiş ve 16 madde olarak yapılandırılmıştır. Takip eden çalışmada Niehuis (2007), ölçeğin yakınsak ve ayırt edici geçerlik analizlerini raporlamıştır. Daha sonra, Niehuis vd. (2015) tarafından, Amerika Birleşik Devletleri'nde yürütülen ulusal bir araştırma kapsamında ölçek 11 maddeye indirgenmiş ve İlişkide Hayal Kırıklığı Ölçeği adı altında kullanılmıştır. Bu versiyon, evli ve birlikte yaşayan kadın ve erkeklerden oluşan dört gruba uygulanmış; tüm gruplarda iç tutarlılık katsayıları .92 ile .93 arasında bulunmuştur. Yapı geçerliği, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiş ve model uyum indeksleri CFI = .902–.920, RMSEA = .15–.16 ve SRMR = .03–.04 olarak raporlanmıştır. Uyum değerleri, ölçeğin tek faktörlü yapısını desteklemektedir. Ölçek ayrıca, ilişki doyumu ile negatif; ayrılma olasılığı ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler göstermiştir ve bu durum yakınsak geçerliğine kanıt olarak sunulmuştur.

Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği. Ölçek, Kayser (1996) tarafından geliştirilmiş olup, Çelik (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında katılımcı olarak 336 evli birey kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal versiyonunda 21 maddelik tek faktörlü bir yapı mevcuttur. Ölçek maddelerinin .30 ile .76 arasında değiştiği bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirlik analizi için hesaplanan Cronbach Alfa katsayısının .89 olduğu bulunmuştur. Bu katsayının, ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği bakımından yeterli ve güvenilir olduğu görülmüştür. 21 maddeden oluşan ölçek kişinin (self-report) kendi hakkında bilgi vermesi üzerine kurulu evlilik hoşnutsuzluğunu ölçen dördümlü likert tipli (doğru değil=1, çok doğru= 4) ve tek boyutlu bir ölçüm aracıdır (Çelik, 2013).

Evlilik Yaşamı Ölçeği. Ölçek, eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyum düzeyini ölçmek amacıyla Tezer (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak saptanmıştır. İç tutarlılık katsayısı ise, ilk uygulamada 0.91, ikinci uygulama grubunda ise 0.89 olarak bulunmuştur. Bu bulgular, Evlilik Yaşamı Ölçeği'nin oldukça yüksek bir güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Tezer, 1996). Evlilik Yaşamı Ölçeği 10 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar her bir maddenin kendilerini ne derece tanımladığını beşli likert tipi dereceleme ile değerlendirmektedirler (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Kesinlikle katılıyorum). Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 50, en düşük puan ise 10'dur.

Beş Sevgi Dili Ölçeği. Chapman'ın (1997) belirlemiş olduğu Beş Sevgi Dili eserinden yola çıkarak Egbert ve Polk (2006) Beş Sevgi Dili Ölçeği'ni geliştirmiştir. Türkçe uyarlama çalışması Dinçyürek ve Şanel (2008) tarafından yapılmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizi sonrası beş sevgi dili ölçeğinde 20 soru ve 5 alt boyut bulunmaktadır. Beş Sevgi Dili Ölçeği'nin Cronbach Alfa güvenilirlik formülü 0,938 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 5 alt boyutu için ayrı ayrı güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve birinciden beşinciye alt boyutların güvenilirlik katsayısı sırasıyla 0,852, 0,965, 0,951, 0,924 ve 0,894 olarak hesaplanmıştır. 5'li likert tipi olan bu ölçekte, 1 puan hiç katılmıyorum, 5 puan ise tamamen katılıyorum şeklindedir. Alt boyutlardan en yüksek puan alan o sevgi dilini birincil olarak kullanıyor anlamına gelmektedir.

Ölçeğin Türkçe'ye Uyarlanması

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması için ölçeği geliştiren araştırmacı yazarın izni alınarak sürece başlanmıştır. Daha sonra maddeler Psikolojik Danışmanlık alanında uzman olan 6 kişi tarafından Türkçe'ye çeviri işlemi yapılmıştır. Daha sonra Türkçe formu 3 İngilizce dil uzmanı tarafından orijinal diline geri

çevrilmiştir. Formun son halinin Türk diline uygunluğu açısından incelenmesi için 3 Türk dil uzmanından görüş alınmıştır. Son düzenlemeler yapıldıktan sonra 20 evli bireye uygulanmış ve maddelerin anlaşılabilirliği ile ilgili geri bildirim alınmıştır. Tüm bu işlemlerden sonra Türkçe formunun son haline karar verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri çevrimiçi olarak toplanmıştır. Hazırlanan çevrimiçi formda uygulayıcılara yönelik gerekli bilgilendirmeler yapılmış, gönüllü olan 305 evli bireyden veriler toplanmıştır. Ayırt edici geçerlik için boşanmış olan 82 kişiye aynı veri seti uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.0 ve AMOS 26.0 versiyonu kullanılmıştır. Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliği için doğrulayıcı faktör analizini yapmadan önce normallik dağılımına bakılmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Daha sonra doğrulayıcı faktör analizi, Cronbach Alfa güvenilirliği, test tekrar test güvenilirliği, benzer ölçütler geçerliliği ve ayırt edici geçerlik analizleri yapılmıştır.

BULGULAR

Betimsel İstatistikler

Tablo 2. EHÖ'ye İlişkin Betimsel İstatistikler				
Tek Boyut	X	SS	Çarpıklık	Basıklık
EHÖ	22,9	10.2	.98	-.01

Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeğine ait betimsel istatistiğe Tablo 2'de yer verilmiştir. Analizler öncesinde ilk olarak normallik varsayımı test edilmiştir. EHÖ'ye ilişkin verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.0 arasında olduğu ve bu sonuca göre verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir (Kim, 2013).

Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Yapı Geçerliği

11 maddeden oluşan EHÖ, 305 kişilik çalışma grubu üzerinde DFA yapılarak yapı geçerliği incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. EHÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Model	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	CFI
11 Madde ve Tek Faktör	514,654/44 =11,69	.188	.76	.65	.83	.84

Tablo 3 incelendiğinde yapılan ilk DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeksleri için kabul edilebilir değerlerin sağlanamadığı görülmektedir. Modifikasyon önerileri ve maddeleri incelediğinde 2. ve 3. maddenin ve 6. ve 7. maddelerin ilişkili olduğu görülmüştür. Bu maddeler arasında hata kovaryansı eklenmiş ve DFA tekrarlanmıştır.

Tablo 4. EHÖ Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Model	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	CFI
11 Madde ve Tek Faktör	185,932/42 =4,42	.106	.90	.85	.94	.95

Tablo 4 incelendiğinde, RMSEA değerinin 0,1 olduğu görülmektedir. RMSA değeri 0,05'ten küçük RMSEA değerlerinin iyi, 0,05 ile 0,08 arasındaki değerlerin kabul edilebilir, 0,08 ile 0,1 arasındaki değerlerin marjinal ve 0,1'den büyük değerlerin zayıf olduğu öne sürülmüştür (Fabrigar vd., 1999). Sonuç olarak uyum değerlerinin kabul edilebilir ve iyi düzeyde olduğu, sadece RMSEA değerinin sınırda olduğu söylenebilir ($\chi^2/df=4,42$; RMSEA=0,106; GFI=0,90; AGFI=0,85; NFI=0,94; CFI=0,95).

Doğrulayıcı faktör analizi kapsamında modelin uyum iyiliğini arttırmaya yönelik önerilen modifikasyonlar incelenmiştir. Yapılan analizlerde, hata kovaryansları açısından en yüksek değerlere sahip olan madde 2 ve 3; madde 5 ve 6 çiftleri modele dâhil edilmiştir. Bu iki modifikasyon sonucunda modelin uyum indekslerinde anlamlı bir iyileşme gözlemlenmiş; RMSEA değeri .106'ya, χ^2/df

değeri ise 4.42'ye düşmüştür. Bununla birlikte, diğer hata kovaryansı önerilerinde daha düşük düzeyli ilişkiler mevcuttu. Bu öneriler de test edilmesine rağmen RMSEA değerinde anlamlı bir düşüş sağlanamamıştır. Sadece toplamda beş modifikasyon içeren bir model denemesinde RMSEA = .076 ve $\chi^2/df = 2.75$ seviyelerine ulaşılmıştır. Ancak bu yapı, 11 maddelik tek faktörlü bir modele toplam beş modifikasyon eklenmesini gerektirdiğinden, önerilen modifikasyonlar, hem daha düşük düzeyde kovaryans içermeleri hem de içeriksel benzerlikten uzak olmaları nedeniyle uygulanmamış, böylece modelin kuramsal yapısı korunmuştur. Yüksek düzeyde kovaryans içeren ve anlam bakımından benzer olan maddeler arasında önerilen hata kovaryanslarıyla sınırlı tutulmuştur.

EHÖ'nün faktör analizine uygunluğun değerlendirilmesi amacıyla yapılan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi sonucu .927 olarak bulunmuştur. Bu değer, örneklemin faktör analizi için mükemmel düzeyde yeterli olduğunu göstermektedir. Ayrıca Barlett testi sonucunda elde edilen Ki-Kare ($\chi^2 = 3052.98$, $p < .001$) anlamlı bulunmuştur. Bu bulgular, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. EHÖ'ye ait açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına Tablo 5'te yer verilmiştir.

Madde	Faktör Yüğü	Ortak Varyans
EHÖ1	.840	.705
EHÖ2	.731	.534
EHÖ3	.808	.653
EHÖ4	.776	.603
EHÖ5	.836	.699
EHÖ6	.721	.519
EHÖ7	.824	.678
EHÖ8	.860	.740
EHÖ9	.879	.773
EHÖ10	.874	.763
EHÖ11	.848	.719

Açıklanan Toplam Varyans: %67.16; Özdeğer: 7.388

Tablo 5 incelediğinde, Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği'nin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğunu görülmektedir. Ölçekte yer alan 11 madde tek bir faktörde toplanmış ve bu faktör, toplam varyansın %67.16'sını açıklamıştır. Maddelerin faktör yükleri .731 ile .879 arasında değişmekte olup, ortak varyans değerleri

de .519 ile .773 arasında yer almaktadır. Bu değerler, maddelerin ölçek yapısına güçlü şekilde katkı sağladığını göstermektedir.

Ölçüt Geçerliliği

EHÖ'nün ölçüt geçerliğini test etmek amacıyla bağlantılı üç ölçek ile Pearson Korelasyon Katsayısı analizi yapılmıştır. Sonuçlara Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Evlilikte Hayal Kırıklığı ile Evlilik Doyumu, Evlilik Hoşnutsuzluğu ve Beş Sevgi Dili Alt Boyutları Arasındaki Korelasyonlar

	EHÖ
EYÖ	-.817**
EHoşÖ	.812**
HD	-.072
FT	-.524**
OS	-.463**
KZ	-.576**
HA	-.320**

**p<0,01; p > 0.01; EHÖ: Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği; ED: Evlilik Doyumu; EHoşÖ: Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği; HD: Hizmet Davranışı; FT: Fiziksel Temas; OS: Onaylayıcı Sözler; KZ: Kaliteli Zaman; HD: Hediye Alma

EHÖ'nün ölçüt geçerliğine kanıt oluşturmak amacıyla yapılan Pearson Korelasyon Katsayısı analizi sonucu incelendiğinde, Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği ile Evlilik Yaşamı Ölçeği toplam puanları arasında yüksek düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu ($r=-0,817$, $p<0,01$), Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği toplam puanları arasında ile ise yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0,812$, $p<0,01$) görülmektedir. Beş Sevgi Dili Ölçeğinin alt boyutları ile olan ilişkiye tek tek baktığımızda, Fiziksel Temas, Onaylayıcı Sözler, Kaliteli Zaman ve Hediye Alma alt boyutları ile orta düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu ($r=-0,524$; $-0,463$; $-0,576$; $-0,320$, $p<0,01$). Beş Sevgi Dili Ölçeğinin Hizmet Davranışı alt boyutu ile EHÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r=-0,072$, $p >0,01$).

Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği'nin ayırıcı geçerliliğine dair kanıt için, evli ve boşanmış iki grup arasındaki farklılığı test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır ve sonuçlara Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7. Evli ve Boşanmış Bireylerin EHÖ Puanlarına Ait t-Testi Sonuçları

Grup	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Evli	305	22.98	10.25	-16.40	.001***
Boşanmış	82	43.79	9.98		

*** $p < .001$

Tablo 7 incelendiğinde, evli ve boşanmış bireylerin Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği (EHÖ) toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t = -16.40$, $p < .001$). Boşanmış bireylerin EHÖ puan ortalamaları ($\bar{X} = 43.79$) evli bireylerin ortalamalarından ($\bar{X} = 22.98$) anlamlı düzeyde yüksektir. Bu sonuç, boşanmış bireylerin evli bireylere kıyasla daha yüksek düzeyde hayal kırıklığı yaşadıklarını göstermektedir.

Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

EHÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığını test etmek amacıyla Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçlara Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8. EHÖ'ye İlişkin Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayıları

	N	Madde Sayısı	Cronbach Alfa
EHÖ	305	11	,94

Tablo 8 incelendiğinde, tek boyutlu EHÖ için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlık katsayılarının .70 ve üzerinde olması, ölçme aracına ilişkin hesaplanan puanların güvenilir olduğuna işaret etmektedir (Nunnally, 1978).

EHÖ'nün evli bireylere ilk uygulanmasından 3 hafta sonra aynı form 40 evli bireye tekrardan uygulanmıştır. İlk ve son uygulama arasındaki test tekrar test güvenilirlik katsayıları .82 olarak bulunmuştur. EHÖ için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ve test tekrar test güvenilirlik katsayıları EHÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, EHÖ'nün Türkçe adaptasyon çalışması için geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasına ait analizler yapılmıştır. Ölçeğin faktör yapısının Türkiye örneklemindeki faktör yapısı için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, ilk analizde uyum değerleri uygun bulunamamıştır. Modifikasyon önerileri ve maddeleri incelediğinde 2. ve 3. maddenin ve 6. ve 7. maddelerin yakın anlamlı olduğu görülmüştür. Maddeler ayrı ayrı incelendiğinde, 2. maddenin eşimin olumsuz yanlarını eskisine göre daha fazla görmeye başladım ve 3. maddenin evliliğimin olumsuz yanlarını eskisine göre daha fazla görmeye başladım şeklinde olduğu görülmektedir. Türk örnekleminde, eşin olumsuz yönlerinin artan şekilde görülmesi ve evliliğin olumsuz yönlerinin artan şekilde fark edilmesi, kültürel ve toplumsal bağlamda birbirini etkileyen süreçler olarak anlaşılabilir. Türk toplumunda, evliliğe dair yüksek beklentiler ve toplumsal normlar, bireylerin eşlerine ve evliliklerine karşı daha eleştirel bir bakış açısı geliştirmelerine yol açabilir. Bu da, eşin olumsuz yanlarını fark etmekle evliliğin olumsuzluklarını gözlemlene süreçlerini bir arada etkileyebilmektedir. Bununla birlikte, bu iki maddenin birbirine yakın anlaşılması, Türk toplumundaki toplumsal normlarla ve bireylerin evliliklerine dair farkındalık düzeyleriyle doğrudan bağlantılı olabilir. Bu tür bir yakınlık, evlilikle ilgili duygusal ve psikolojik dinamiklerin daha derin bir şekilde etkileşim içinde olduğunu da gösteriyor olabilir. Diğer taraftan 6. maddenin “Artık eşimi bir insan olarak gerçekten sevmiyorum” ve 7. maddenin “Evliliğim benim için artık eskisi kadar önemli değil” yakın anlamlı anlaşıldığı görülmektedir. Bu durum Türk kültüründe sevgi ve bağlılık kavramları birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğundan, bireyler ilişkilerinin en kötü noktaya ulaştığını düşündüklerinde, eşlerine karşı sevgi hissetmediklerini de ifade edebilirler. Bu anlamda, ilişkinin en kötü hale gelmesi ve eşe duyulan sevginin kaybı bireyler tarafından eşdeğer olarak algılanmış olabilir.

Modifikasyon yapılan maddelerin ardından yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, RMSEA değerinin 0,106 olması, model uyumunun sınırda olduğunu göstermektedir. Fabrigar vd. (1999) tarafından önerilen kriterlere göre, 0,05'in altındaki RMSEA değerleri iyi, 0,05-0,08 aralığı kabul edilebilir, 0,08-0,10 aralığı marjinal ve 0,10'un üzerindeki değerler zayıf uyumu göstermektedir. Aynı zamanda Browne ve Cudeck (1993), 0.10 dan büyük olan değer kabul edilemez olduğunu, .08 ile .10 arasındaki değerlerin vasat bir uyum değeri olarak kabul edildiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, elde edilen RMSEA değerinin (0,10)

modelin marjinal bir uyuma sahip olduğunu gösterdiği söylenebilir. Ayrıca aynı ölçeğe ait Polonya örneğine ait uyarlama çalışmasına bakıldığında RMSEA değerinin aynı şekilde 0,106 olduğu, diğer uyum değerlerinin uygun uyum değer aralığında olduğu görülmektedir (Niehuis vd., 2021). Diğer taraftan bu araştırmada modelin genel uyum indekslerinin kabul edilebilir ve iyi düzeyde olması, ölçeğin faktör yapısının genel olarak desteklendiğini göstermektedir.

EHÖ'nün ölçüt geçerliliğini değerlendirmek amacıyla yapılan analizler, ölçeğin evlilikle ilgili önemli değişkenlerle beklenen yönde anlamlı ilişkiler sergilediğini göstermektedir. EHÖ ile Evlilik Yaşamı Ölçeği arasında yüksek düzeyde negatif bir ilişki bulunması evlilikte hayal kırıklığının evlilik doyumunun azalmasıyla doğrudan bağlantılı olduğunu desteklemektedir. Bu bulgu, literatürde evlilikte hayal kırıklığının zamanla evlilik doyumunun düşmesine ve hatta boşanmaya yol açabileceğini öne süren çalışmalarla tutarlıdır (Huston vd., 2001; Niehuis ve Bartell, 2006). Benzer şekilde, EHÖ ile Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki bulunması, hayal kırıklığının evlilik hoşnutsuzluğuyla doğrudan bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, evlilikte hayal kırıklığının, evlilik hoşnutsuzluğu ve mutsuzluğunun önemli bir belirleyicisi olduğunu gösteren önceki çalışmalarla paralellik taşımaktadır (Kaysner, 1996).

Öte yandan, Beş Sevgi Dili Ölçeği'nin alt boyutları ile EHÖ arasındaki ilişkiler incelendiğinde, Fiziksel Temas, Onaylayıcı Sözler, Kaliteli Zaman ve Hediye Alma alt boyutları ile orta düzeyde negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu durum, hayal kırıklığı sürecini eşin sevgi, şefkat ve duyarlılık algılarındaki düşüş ve buna karşılık gelen ikirciklilik algılarındaki artış olduğunu vurgulayan Huston diğerlerinin (2001) görüşlerini desteklediğini göstermektedir. Bununla birlikte, Hizmet Davranışları alt boyutu ile EHÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuç, Türk kültüründe hizmet davranışlarının sevgi göstergesi olarak algılanmasının, evlilikte hayal kırıklığı ile doğrudan bağlantılı olmamasından kaynaklanıyor olabilir. Geleneksel olarak, hizmet davranışları Türk evliliklerinde sıkça rastlanan bir sevgi ifadesi olsa da, bu tür davranışların rutinleşmesi ve zamanla beklenti haline gelmesi, bireylerin evlilikteki tatmin düzeyleri üzerinde diğer sevgi dillerine kıyasla daha az etkili olmasına neden olabilir.

Buehlman, Gottman ve Katz (1992), eşlerin evliliklerindeki hayal kırıklıklarının boşanmanın en güçlü yordayıcısı olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca Huston vd., (2001) hayal kırıklığının boşanmanın önemli bir yordayıcısı olabileceğini vurgulamış ve bu nedenle Niehuis ve Bartell (2006) boşanmış bireyler evli bireylerden önemli ölçüde daha fazla evlilik hayal kırıklığı bildirecekleri için EHÖ için kriter geçerliliği sergileyecekti ifade etmiştir. Bu bağlamda yapılan bu araştırmada, EHÖ ile evli ve boşanmış bireyler arasındaki hayal kırıklığı bağlamında farkları incelendiğinde, sonuçların literatürle uyumlu olarak evli ve boşanmış bireyler arasında önemli derecede farklılaştığı görülmektedir. Boşanmış bireylerin, evli bireylere kıyasla daha yüksek düzeyde evlilik hayal kırıklığı bildirmeleri, bu bulgunun kriter geçerliliği sağladığını göstermektedir.

Evlilikte Hayal Kırıklığı Ölçeği'nin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, orijinal ölçekte (Niehuis ve Bartell, 2006) raporlanan .96 iç tutarlılık katsayısı ve kısa form olan 11 maddelik versiyonun (Niehuis vd., 2015) farklı örneklem için elde edilen .92-.93 aralığındaki değerleri ile oldukça uyumludur. Bu sonuç, ölçeğin Türkçe versiyonunun iç tutarlılığının yüksek olduğunu ve orijinal ölçüm aracı ile benzer psikometrik özellikler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği .82 olarak bulunmuştur. Bu katsayı, bireylerin zaman içinde ölçeğe verdikleri yanıtların tutarlılığını göstermesi açısından güçlü bir göstergedir. Test-tekrar test analizine ilişkin bir bilgi orijinal 2015 çalışmasında açıkça raporlanmamış olmakla birlikte, elde edilen korelasyonun yüksek olması ölçeğin zamanla istikrarlı ölçümler yapabildiğini göstermektedir. Bu bağlamda, ölçeğin hem içsel tutarlılığı hem de zamana karşı dayanıklılığı açısından güvenilir olduğu söylenebilir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen ölçme aracı, evli kişilerdeki hayal kırıklığı sürecini ölçmektedir. Romantik ilişkisi olan kişileri ölçmeye yönelik yeni bir ölçme aracı ileriki araştırmalar için önerilmektedir. Evlilikte hayal kırıklığının oluşum sürecini daha ayrıntılı incelemek adına boylamsal araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Kesitsel veriler hayal kırıklığının mevcut durumunu değerlendirse de bireylerin zaman içindeki değişimlerini gözlemlemek, hayal kırıklığının evlilik sürecindeki dinamiklerini anlamada daha güçlü bir temel sağlayacaktır. Ayrıca nitel araştırmaların artırılması, evlilikte hayal kırıklığının bireyler tarafından nasıl deneyimlendiğini ve bu deneyimlerin evlilik dinamiklerini nasıl şekillendirdiğini daha iyi anlamaya katkı sağlayacaktır. Son olarak, hayal kırıklığının boşanma süreciyle olan ilişkisini inceleyen çalışmaların artırılması gerekmektedir. Mevcut

Yedirir, Işık ve Niehuis

---

araştırmalar, hayal kırıklığının boşanma için güçlü bir yordayıcı olduğunu göstermektedir, ancak bu ilişkinin hangi aşamalarda belirginleştiği ve hangi faktörlerin bu süreci hızlandırdığı konusunda daha fazla veri gereklidir.

KAYNAKÇA

- Adak, N. (2016). Evlilik veya evlilik dışı birlikte yaşama: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Sosyoloji Dergisi*, (10z), 23-40.
- Ahmadimehr, Z., Yousefi, Z., & Golparvar, M.. (2020). Exploration and Explanation the Marital Disillusionment among Married Women: Grounded Theory. *Journal Of Applied Psychology*, 14(3 (55)), 269-290. SID. <https://sid.ir/paper/405111/en>.
- Amato, P. R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of marriage and family*, 62(4), 1269-1287. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01269.x>
- Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of marriage and family*, 72(3), 650-666. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x>
- Brehm, S. S. (1992). *Intimate relationships*. McGraw-Hil.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing Structural Equation Models* (pp. 136-162). Sage.
- Buehlman, K. T, Gottman, J. M, & Katz, L. F. (1992). How a couple views their past predicts their future: Predicting divorce from an oral history interview. *Journal of Family Psychology*, 5, 295-318. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.5.3-4.295>
- Çelik, E. (2013). Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 8(12). <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5663>
- Dinçyürek, S. & Ince, S. (2018). Adaptation of the Five Love Language Scale to Turkish language. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(5), 1999-2008. <https://doi.org/10.29333/ejmste/85866>
- Fabrigar, L. R., Wegener, D. T., MacCallum, R. C., & Strahan, E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological Methods*, 4(3), 272. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.4.3.272>
- Gottman, J. M. (1993). A theory of marital dissolution and stability. *Journal of Family Psychology*, 7(1), 57-75. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.7.1.57>
- Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (2002). A two-factor model for predicting when a couple will divorce: Exploratory analyses using 14-year

- longitudinal data. *Family Process*, 41(1), 83-96. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2002.40102000083.x>
- Gottman, J. (2023). *What predicts divorce?: The relationship between marital processes and marital outcomes*. Routledge.
- Huston, T. L., Caughlin, J. P., Houts, R. M., Smith, S. E., & George, L. J. (2001). The connubial crucible: newlywed years as predictors of marital delight, distress, and divorce. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(2), 237-252. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.2.237>
- Janoff-Bulman, R., & Berg, M. (1998). Disillusionment and the creation of value: From traumatic losses to existential gains. In J. Harvey (Ed.), *Perspectives on loss: A sourcebook* (pp. 35–44). Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9781315803562>
- Kartal, A. (2023). Türkiye'de evlilik ve evlenme kültürü: geleneksel normlara halkbilim perspektifinden bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (36), 730-753. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1372403>
- Kayser, K. (1993). *When love dies: The process of marital disaffection*. Guilford Press.
- Kayser, K. (1996). The Marital Disaffection Scale: An inventory for assessing emotional estrangement in marriage. *The American Journal of Family Therapy*, 24 (1), 83-88. <https://doi.org/10.1080/01926189508251019>
- Kim, H. Y. (2013). Statistical Notes for Clinical Researchers: Assessing Normal Distribution (2) Using Skewness and Kurtosis. *Restorative Dentistry & Endodontics*, 38, 52-54. <https://doi.org/10.5395/rde.2013.38.1.52>
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (1996a). The benefits of positive illusions: Idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 79 – 98. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.70.1.79>
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (1996b). The self-fulfilling nature of positive illusions in romantic relationships: Love is not blind, but prescient. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 1155 – 1180. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.6.1155>
- Niehuis, S., & Bartell, D. (2006). The Marital Disillusionment Scale: Development and psychometric properties. *North American Journal of Psychology*, 8(1), 69-84. <https://doi.org/10.1037/t42162-000>

- Niehuis, S. (2007). Convergent and discriminant validity of the marital disillusionment scale. *Psychological reports*, 100(1), 203-207. <https://doi.org/10.2466/pr0.100.1.203-2>
- Niehuis, S., Lee, K. H., Reifman, A., Swenson, A., & Hunsaker, S. (2011). Idealization and disillusionment in intimate relationships: A review of theory, method, and research. *Journal of Family Theory & Review*, 3(4), 273-302. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2011.00100.x>
- Niehuis, S., Reifman, A., & Lee, K. H. (2015). Disillusionment in cohabiting and married couples: A national study. *Journal of Family Issues*, 36(7), 951-973. <https://doi.org/10.1177/0192513X13498594>
- Niehuis, S., Reifman, A., Feng, D., & Huston, T. L. (2016). Courtship progression rate and declines in expressed affection early in marriage: A test of the disillusionment model. *Journal of Family Issues*, 37(8), 1074-1100. <https://doi.org/10.1177/0192513X14540159>
- Niehuis, S., Reifman, A., & Oldham, C. R. (2019). Effects of relational transgressions on idealization of and disillusionment with one's romantic partner: A three-wave longitudinal study. *Personal Relationships*, 26(3), 466-489. <https://doi.org/10.1111/perc.12287>
- Niehuis, S., Adamczyk, K., Trepanowski, R., Celejewska, A., Ganclerz, M., Frydrysiak, A., Reifman, A., & Willis-Grossmann, E. (2021). Development of the Polish-Language Relationship Disillusionment Scale and its validation. *Personal Relationships*, 28(4), 1017-1041. <https://doi.org/10.1111/perc.12394>
- Nunnally, J.C. (1978). An Overview of Psychological Measurement. In: Wolman, B.B. (eds) *Clinical Diagnosis of Mental Disorders*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4684-2490-4_4
- Orbuch, T. L., Veroff, J., Hassan, H., & Horrocks, J. (2002). Who will divorce: A 14-year longitudinal study of Black couples and White couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19(2), 179-202. <https://doi.org/10.1177/0265407502192002>
- Topbaş, P. N. (2021). Kurum Olan Evliliğin Araca Dönüşmesi: Evlilik Kavramının İçeriksel Değişimine İlişkin Bir Analiz. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (6), 89-100.

- Tezer, E. (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7. <https://doi.org/10.17066/pdrd.19981>
- Waller, W. (1937). The rating and dating complex. *American Sociological Review*, 2, 727 – 734. doi:10.2307/2083825. <https://doi.org/10.2307/2083825>
- Zeelenberg, M., Van Dijk, W. W., Manstead, A. S., & vanr de Pligt, J. (2000). On bad decisions and disconfirmed expectancies: The psychology of regret and disappointment. *Cognition & Emotion*, 14(4), 521-541. <https://doi.org/10.1080/026999300402781>
- TUIK (2020, 2021, 2022, 2023), 25 Mayıs 2024 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=Evlenme%20ve%20Bo%20C5%9Fanma%20%C4%B0statistikleri> adresinden edinilmiştir.
- Türk Dil Kurumu (2024), Türk Dil Kurumu sözlükleri, 17 Mayıs 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir

Extended Abstract

Introduction:

Marriage is a significant social institution that plays a crucial role in individuals' psychological, emotional, and social well-being. However, marital disillusionment, which refers to the discrepancy between individuals' romantic ideals and expectations before marriage and the realities they encounter afterward, is considered a critical variable affecting marital satisfaction and stability. The increasing divorce rates highlight the need for a deeper examination of the factors influencing marital relationships. In this context, marital disillusionment is a psychological process that emerges when the expectations formed before marriage fail to align with the realities of married life. This study aims to adapt the Marital Disillusionment Scale (MDS) into Turkish and examine its validity and reliability.

Objective:

The primary aim of this study is to adapt the 11-item version of the Marital Disillusionment Scale (MDS), originally developed as a 16-item scale by Niehuis and Bartell (2006) and later revised and used in an 11-item form by Niehuis et al. (2015), into Turkish and to evaluate its psychometric properties within a Turkish cultural context. Specifically, the study investigates the scale's construct validity, criterion-related validity, and discriminant validity to assess its appropriateness for use among Turkish individuals. One limitation of the study is that the data were collected solely from married participants, which may restrict the generalizability of the findings to other relationship types.

Method:

This study employed a quantitative research design using descriptive and correlational methods. The study sample consisted of 305 married individuals (193 women and 113 men) selected through convenience sampling. To test the discriminant validity of the scale, data were also collected from 82 divorced individuals.

The adaptation process included independent translations of the original scale by experts, back-translation, and linguistic validation. Confirmatory factor analysis (CFA) was conducted to assess construct validity, and criterion validity was tested using the Marital Satisfaction Scale, the Marital Distress Scale, and the Five Love Languages Scale. Reliability was evaluated using Cronbach's alpha internal consistency coefficient and test-retest reliability.

Results:

The construct validity of the scale was tested using confirmatory factor analysis (CFA), which confirmed that the scale retained its single-factor structure. In the initial CFA

analysis, model fit indices did not meet the desired levels; however, after modifications, the fit indices improved to an acceptable level ($\chi^2/df=4.42$; RMSEA=0.106; GFI=0.90; AGFI=0.85; NFI=0.94; CFI=0.95). Criterion validity analyses revealed a significant negative correlation between MDS and the Marital Satisfaction Scale ($r=-0.817$, $p<0.01$) and a significant positive correlation with the Marital Distress Scale ($r=0.812$, $p<0.01$).

Discriminant validity analyses showed a significant difference between married and divorced individuals ($t=-16.40$, $p<.001$), with divorced individuals reporting higher levels of marital disillusionment.

Reliability analyses indicated that the internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) of the scale was .94, and the test-retest reliability coefficient was .82. These findings suggest that the scale is a highly reliable measurement tool.

Conclusion and Recommendations:

This study adapted the Marital Disillusionment Scale (MDS) into Turkish and examined its validity and reliability. The findings indicate that the scale is a valid and reliable tool for assessing marital disillusionment in the Turkish sample. Results also support the notion that marital disillusionment is strongly associated with marital satisfaction and distress and may serve as a significant predictor of divorce.

Future research should focus on longitudinal studies to better understand the dynamics of marital disillusionment over time. Additionally, qualitative studies could provide further insights into the cultural factors influencing marital disillusionment. Finally, it is recommended that the scale be tested in different samples, and new instruments be developed for assessing disillusionment in premarital relationships.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Sabiha Yedirir. Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma A.B.D., Ankara, Türkiye. e-mail: sbulduk5@gmail.com

PhD Candidate, Gazi University, Department of Guidance and Psychological Counseling, Ankara, Turkey. e-mail: sbulduk5@gmail.com

Şerife Işık. Profesör Doktor, Ankara Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışma A.B.D., Ankara, Türkiye. e-mail: serife@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Gazi University, Department of Guidance and Psychological Counseling, Ankara, Turkey. e-mail: serife@gazi.edu.tr

Sylvia Niehuis. Profesör Doktor, Texas Tech Üniversitesi, İnsan Gelişimi ve Aile Bilimleri, Lubbock, Teksas, A.B.D. e-mail: sylvia.niehuis@ttu.edu

Prof. Dr. Human Development and Family Sciences, Texas Tech University, Lubbock, Texas, USA. e-mail: sylvia.niehuis@ttu.edu

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

It has been reported by the authors that there is no conflict of interest.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

No funding support was received.

ORCID

Sabiha Yedirir <https://orcid.org/0009-0000-2907-0078>

Şerife Işık <https://orcid.org/0000-0002-5184-8218>

Sylvia Niehuis <https://orcid.org/0000-0001-7986-0086>